

Jungfrau in še marsikaj.

Janko Mlakar.

(Dalje.)

Midva z Lojzetom sva Tellove spominke in Urnsko jezero prihranila za pozneje ter sva se odpeljala s parnikom proti Buochsu. Vožnja je bila posebno prijetna zaradi krasnega razgleda na mirno jezersko gladino in na venec gora, ki oklepa ta krasni prostorček zemlje. Razen ljubkih obrežnih vasi se beli vse polno večjih in manjših selišč, po zelenih brdih. Da je bila pa tudi kratkočasna, zato je poskrbel neki prešič.

Vkrcal se je ta muhasti ščetinar že v Brunnenu, Neusmiljeni ljudje se na njegovo muzikaličnost niso prav nič ozirali in so mu odkazali prostor poleg stroja. Ker se je rilčar naveličal poslušati neubrano ropotanje, si je hotel s krova ogledati krasni razgled na Rigi, kamor je bil namenjen. Ker pa pot iz spodnjih prostorov na krov ni bila zaznamenovana, zašel je revež v salon, kjer si je nekaj dam z vozlom privezovalo duše s tisto vodico, ki jo je kuhar prodajal za kavo. Glasen protest so zagnale nežne kavarčice, ko so zagledale ta nenavadni obisk. Kar nas je bilo na krovu, vsi smo skupaj grmeli gledat, kaj se je spodaj zgodilo. Kar zaslišimo pretresljivi klic: »Die Schraube ist abgebrochen,« in takoj je na krovu nastala taka zmešnjava, kakor bi se bila imela ladija zdaj in zdaj potopiti. Ženske so kričale, otroci jokali, psi lajali, skratka, bilo je kakor na predvečer sodnjega dneva. Zdajci pridrvi po stopnicah navzgor prešič ter nadaljuje svojo dirko po krovu. Zmešnjava se je še povečala, ker so nekateri mislili, da se mora ladja v kratkem potopiti, ko jo celo živali skušajo zapustiti. Drugi pa smo se, pozabivši na vijak, spravili na lov na ščetinarja. A potomec slavnih divjih merjascev ni hotel prodati ravnokar priborjene zlate svobode. Prvega, ki ga je hotel prijeti, je enostavno prekobalil, drugemu se je zakadil pod noge, tretjemu — pa kaj bi še našteval! Šesti je bil mesar, ki je žival šele ukrotil.

Kaj je bilo z vijakom? Nič! Neka na pol gluha dama je ujela novico »das Schwein ist ausgebrochen,« a jo je slišala po svoje ter jo brzojavila brezzično, a ne brezjezično dalje. Tako je nama pravil neki zdravnik iz Strassburga, ki sva se z njim seznanila na parniku. Bil je namreč pred dobrim tednom na Jungfraui ter se je šel odpočit na Rigi. Ko je videl najino gorsko opravo, naju je takoj nagovoril in kmalu smo bili v svojih pogovorih 4000 *m* visoko. Žal, da smo se morali ločiti v Vitznanu.

Tu se namreč prične železnica na Rigi. V dobri uri se pripelješ 1800 *m* visoko, odkoder se ti nudi menda najkrasnejši razgled na svetu. Tako vsaj oznanjajo Rigijevo slavo reklamni plakati na kolo-dvorih v Švici in sosednjih državah. Naju ta vaba ni izvabila s parnika. Kajti midva z Lojzetom sva odločna nasprotnika razglednih vrhov, kamor se lahko pripelješ. Take gore so navadno ovenčane z ogromnim hotelom, in zdi se ti, da si v kaki velikomestni panorami, ne pa v prosti gorski naravi.

Odpeljala sva se torej s parnikom na nasprotni breg jezera, zdravnik pa na Rigi, a z njim je odpotoval tudi moj — nahrbtnik. Zameril mu (namreč nahrbtniku) nisem posebno; bil je namreč popolnoma nov in zato še ni dobro poznal svojega gospodarja.

Ker sem bil namreč vsled svojega rdeče zaznamovanega nahrbtnika v vedni nevarnosti pred biki, sem si bil nabavil za to potovanje novega. S tem sem sicer nevarnost odvrnil od sebe, zato je pa prišel vanjo nahrbtnik. Znano pa je, da se v nevarnosti pogubi, kdor jo ljubi. In tudi moj nahrbtnik se je pogubil, vsaj za nekaj časa. Bil je namreč jako podoben zdravnikovemu, zato ga je kratkovidni gospod v naglici zamenjal in odnesel. No, jaz sem mu prav privoščil, da je na potovanju tudi to videl, česar nisem jaz utegnil pogledati. Zdravnikov nahrbtnik se je pa z menoj zabaval, dokler ga nisem poslal za gospodarjem, on pa mojega za menoj. Tako sem se tudi na lep način oprostil za nekaj dni težkega bremena. Lojze me je kar zavidal, da mi je zdravnik prihranil težko nošnjo!

V Buochsu izstopiva in jo mahneva peš čez Ennerberg v Stans. Na postaji se vstopiva pred tlakomer ter ga prosiva, naj vstane, ker je solnce že visoko. Toda čim bolj sva trkala, tem bolj je lezel nazaj. Tega brez-uspešnega dela naju je slednjič rešil vlak, ki jo je pribrisal s pomočjo elektrike iz Stanstada. Urno sedeva vanj ter se odpeljeva proti Engelbergu.

Vožnja je precej enolična, kar posebno občutiš, če si se poprej vozil po Štirikantonskem jezeru. Izprva sva videla vsaj Stanserhorn (1901 *m*) z imenitnim hotelom na vrhu, kamor se ob lepem vremenu

vozi pe železnici na stotine — »hribovozačev«, potem smo prišli v gosto zaraslo sotesko, kjer je bil pogled popolnoma zaprt. Zato sva bila pa toliko prijetneje iznenadena, ko se je onstran predzadnje postaje Grafenort naekrat odprla prekrasna Engelberžka dolina in so se zableščali v njenem ozadju mogočni Titlisovi ledniki.

Bilo je leta 1120., ko so pribežali pobožni Benediktinci pred svetnim hrupom v lepo samotno dolino pod mogočnim Titlisom. Začudeno je zmajeval z belo glavo ta sivolasi očak, ko je videl, da nameravajo ti možje ostati na bregovih divjega potoka. Kako se bodo pač mogli ubraniti risom in medvedom, ki so bili dosedaj tu edini gospodarji! Toda menihi niso prišli v samoto samo molit, marveč tudi delat. Zapela je sekira in padle so goste šume. Nato je izrastel iz tal velikanski samostan, ki je dobil od papeža Kalista II. lepo ime »Mons angelorum«. In, Titlis se je vedno bolj čudil. Ris in medved sta umolknila, zato se je pa razlegalo ubrano petje menihov, ki ga celo nekdam tako divja reka Aa ni motila s svojim bobnjenjem. je šumljala med zelenimi bregovi ter napajala lepo obdelane njive in pisane travnike.

Nekdaj tako pusta in divja dolina se je izpremenila v prekrasni Engelberg. Njegova slava je šla daleč po svetu. Ni čudno, da so za ta rajski kotiček zemlje izvedeli tudi sosedni Francozi. Zato so leta 1798. prišli pred samostan in naznanili menihom, da je tudi v Engelbergu zavladala enakost, bratstvo in svoboda. A navdušeni oznanjevalci vstajenja človeštva niso nosili teh dragocenih svetinj samo na jeziku, marveč so to, kar so oznanjevali, pokazali tudi v dejanju. Pobrali so menihom denar in druge dragocenosti ter odnesli za spomin iz knjižnice 20.000 zvezkov in 210 rokopisov. To vse pa iz gole — enakosti, bratstva in svobode. In Titlis se je vedno bolj čudil.

Dandanes je Engelberg moderno letovišče z obsežnimi izprehodi, velikanskimi hoteli in ličnimi vilami. Edini, še vedno mogočni samostan te spominja na davne čase, ko še niso hodili tujci sem v Titlisovo podnožje iskat počitka in miru ter delat — hrup in šum. Kajti, ako hočeš videti krasoto Engelberga, ne glej ga od blizu, ampak od daleč z višine, kamor ne sega ropot električne železnice in šum velikomestnega življenja, ki odmeva tam doli med zidovjem.

3. Nesebični vodnik.

Ko je minila najhujša vročina, se odpraviva proti hotelu Hess (1790 m), kjer Titlisovi romarji navadno prenočujejo. Skozi senčnat gozd prideva najprej na lepo Gerschnisko planino. Za to pot sva

porabila več časa, kakor bi bilo treba; zakaj postajala sva vsak hip ter se ozirala na krasno dolino pod seboj, na zelena, z belimi hišicami posuta brda, in na vitka Spannorta (Veliki 3202 m, Mali 3149 m), ki čuvata divno Surenensko planino. Ker so se sence že precej podaljšale, sva jo začela nekoliko hitreje brisati in kar naenkrat sva bila onstran Rosswalda pred strmo steno, ki nosi že iz prejšnjih stoletij ime »Pfaffenwand«. Tu seveda naglica ni dobra, kajti steza — dasi jako dobro izpeljana — je vkljub temu precej strma. Sicer je ježna pot precej zložnejša, toda midva sva se lotila — bližnjice.

Lojzetu se je pa celo bližnjica zdela predolga, kmalu je začel na vso moč zabavljati hribolazcem, ki se z rokami v žepih, s cepinom pod pazduho in prostim hrbtom gugajo po gorah. Jaz sem mu pa dokazoval, da je nahrbtnik, ki je pod njim sopihal, zanj jako koristen, ker se bo pod takim bremenom najlažje »treniral« za pot na Jungfrau. Seveda mi Lojze ni ostal dolžan odgovora; zahvalil se mi je za dobri nauk ter mimogrede omenil, da tudi meni ne bo škodovala taka trenaža. Njegove prepričevalne besede so me silno ganile; zato sem mu obljubil, da bo drugo jutro moj hrbet na prosto razpolago za njegov nahrbtnik.

Lojze je bil s to obljubo tako zadovoljen, da je na ves glas zaukal. Takoj je dobil odgovor, kajti zaslišala sva nekoliko nad seboj precej hripav glas. Ko prideva izza grmovja na plano, zagledava lastnika hripavega grla. Njegova oprava, postava in sploh vse, kar sva videla na njem, nama je takoj izdalo, da imava pred seboj moža, ki se najbolje počuti za dobro obloženo mizo v gorskih kočah in hotelih. Njegov svetilnik sredi obraza je tudi pričal, da stika i po noči za alkoholom, da bi ga uničil. Ker je naju počakal, sva takoj spoznala, da išče najinega znanja. »Jaz sem Sterblich iz Frankfurta ob Mainu,« se mi predstavi mož prav prijazno. »Jaz pa sem Selig iz Ljubljane ob Ljubljani,« vrnem mu jaz takoj njegovo vljudnost. Nato je tudi Lojze rinil k njemu, da bi mu razodel svoje častito ime, toda mož mu je samo kratko (površno) pokimal ter se potem začel takoj z menoj pogovarjati. Kmalu se mi je razjasnil vzrok tega čudnega obnašanja. Gospod Sterblich je namreč mene imel za hribolazca, Lojzeta pa za mojega nosača, kar je bilo čisto naravno, ker sem jaz hodil prazen, med tem ko se je Lojze šibil pod težkim nahrbtnikom.

»Kje ste dobili vodnika?« poizvedoval je radovedni Sterblich, »jeli iz Engelberga?«

»Ne, pripeljal sem ga s seboj.«

»Pa pozna dobro Titlisovo pogorje?«

»O tem ga pa res nisem popraševal. Sploh je pa Titlis tako nedolžen, da se gre nanj lahko tudi brez vodnika, če se zna.«

»Bi li tudi jaz prilezel gori?«

»Seveda, če ste le trdni v nogah in v glavi.«

»To pa že, to, zlasti dopoldne. Glejte, kar naenkrat so se mi obudile želje, da bi tudi jaz šel gori. Kako bi se lahko doma postavil, da sem bil na Titlisu, in tako visoko. Mi li dovolite, da se kar Vam pridružim?«

»Z največjim veseljem; moj vodnik zadostuje za naju oba. Kaj ne, Lojz, vi nimate nič proti temu, da se nama gospod pridruži? Mislim, da bo Vaša vrv zadržovala za vse tri.«

Ker je bil »vodnik Alojz« pripravljen drage volje voditi oba. — Sterblich mu je obljubil dobro napojnino — smo se med potjo dogovorili vse potrebno za pot, ki je bila pred nami. Sterblichu se je zdelo najvažnejše vprašanje o proviantu. — Med takimi važnimi pogovori nam je kmalu minul čas in pot nam je kar ginila pod nogami. Vendar je bila skoraj trda noč, ko smo prišli v hotel.

Gospodinja nam je s žalostnim obrazom naznanila, da smo zamudili diner, in ob enem zatrjevala, da nam bo postregla, kar je še mogoče. No, jaz sem bil vesel, da je že minulo tisto skupno krmljenje, ki mi v Švicarskih hotelih tako preseda.

Hotel je bil skoraj ves zaseden in komaj smo dobili še prostora. Kajti zavoljo lepe lege ob jezeru Trübsee ga kaj radi obiskujejo tudi ljudje, ki se ne štejejo med hribolazce. Bil sem torej prav vesel, da sva sedela sama s Sterblichom v prostorni obednici. Družbo nama je delal tudi vodnik Alojz, ki sva ga povabila, da je z nama večerjal. Ko smo pa določevali brašno za Titlis, bi se bila s Sterblichom kmalu sprla. Mož je namreč toliko steklenic naložil v Lojzetov nahrbtnik, da me je kar groza obhajala, ko sem se domislil, da bom drugo jutro jaz igral vlogo vodnika in vse to nosil. Naposled sem ga vendar prepričal, da ni dobro preveč »sekta« na visokih turah. Zato je dal, sicer s precej kislim obrazom, dve steklenici na stran, da z njima zalije Titlis ob povratku.

(Dalje prih.)

»Pekel« pri Borovnici.

(S 6 slikami). — Anton Lebez.

V

lak nas popelja iz Ljubljane po Južni Železnici proti jugu in sicer čez Ljubljansko Barje. Kmalu pridemo iz močvirne zemlje na trd Kraški svet. Železniška proga se nato bolj in bolj zvišuje; še preden dospemo do Borovniške postaje

in krasnega železniškega viadukta, zapazimo na desni strani krasno dolino, pravzaprav prehod iz Barja v Kras.

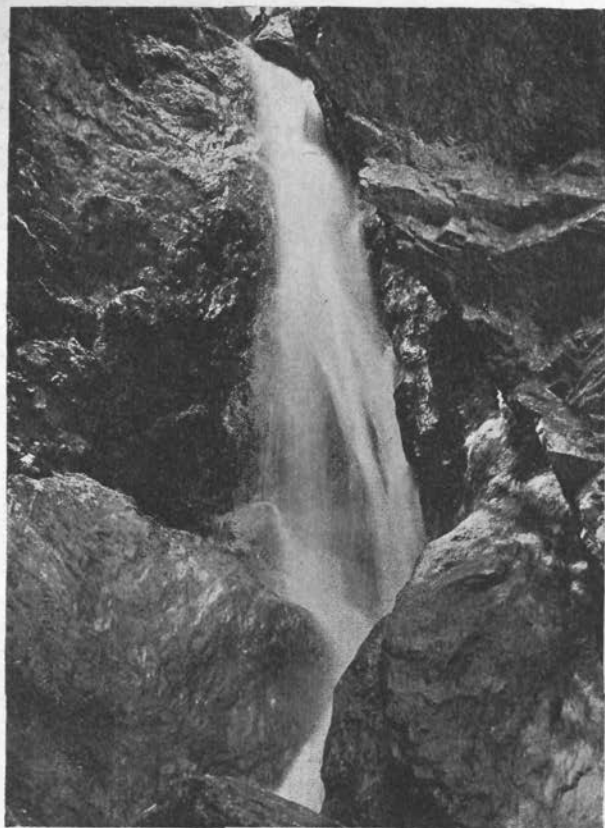
Ko zapustimo železniško progo, krenemo peš skozi prijazno vas Borovnico. Nismo še tri četrt ure na poti, ko opazimo, pustivši za seboj vasico Ohanico, na desni strani lepo sotesko pred Peklom. Ob potoku Borovnišnici gredoč dalje, zaslišimo bobnjenje slapov, ki padajo po mogočnih strminah malega Vinivrha. Vedno razločneje slišimo bobnjenje, hladna sapica nas objemlje: napeti postajamo. Pot se začne polagoma

»Pekel« pri Borovnici: 1. Slap. (Pod. 1.)

vzpenjati, že vidimo začetke slapov, manjše in večje, nad temi tudi v ozadju takoimenovani I. Slap. (Pod. 1.)

Pot odtod naprej je še strmejša, vendar v primeroma še dobrem stanu, ker jo je leta 1904 ob priliki otvoritve »Pekla« Slov. Planinsko Društvo popravilo. Pred nami se nahajajo visoke stopnice k III. Slapu,

»Pekel« pri Borovnici: 2. Slap. (Pod. 2.)

»Pekel« pri Borovnici: 3. Slap. (Pod. 3.)

na levi pa most čez Borovnišnico, ki nas pelje do II. Slapa (Pod. 2.) še krasnejšega od prvega. Obdajajo ga na obeh straneh ogromne pečine in voda pada kakor v žarkih v velik tolmun pod slapom. Odtod nas pelje pot naprej čez most k stopnicam, ki so tudi delo Slov.

»Pekel« pri Borovnici: 4. Slap. (Pod. 4.)

Planin. Društva. Po malem plezanju dospemo do planega prostora, ki se nahaja prav pred III. Slapom. (Pod. 3.) Ta ima zopet pred sabo velik tolmun, iz katerega prehaja voda v II. Slap. Do tu je zaznamovalo »S. P. D.« pot.

Zdaj postaja pot težavna. Zavijemo na desno, koder se nam zdi pot še najboljša. Po kratki strmini pridemo do široke razpokline, ki jo moramo preplezati; kmalu se nahajamo na koničasti pečini, ki jo imenujejo ondotni prebivalci »Hudičev Zob«. Odtod se nam nudi krasen razgled na spodaj ležeče slape in na romantično sotesko. Ne daleč od nas nižje drvi Borovnišnica; nje se odtlej držimo. Okolica je vedno bolj divja; imenuje se po pravici »Pekel«.

Struga potoka se nato naenkrat zoži v kakih 50 metrov dolgo, naravno kamenito korito. V njem zapazimo ob potoku veliko skalo, okoli katere se moramo plaziti. Opasno mesto! Kmalu nato stoji pred nami najlepši slap v »Peklu«: IV. Slap (Pod. 4.), ki je podoben Peričniku. Voda pada na klobučasto skalo, odkoder se razprši v nebroj žarkov.

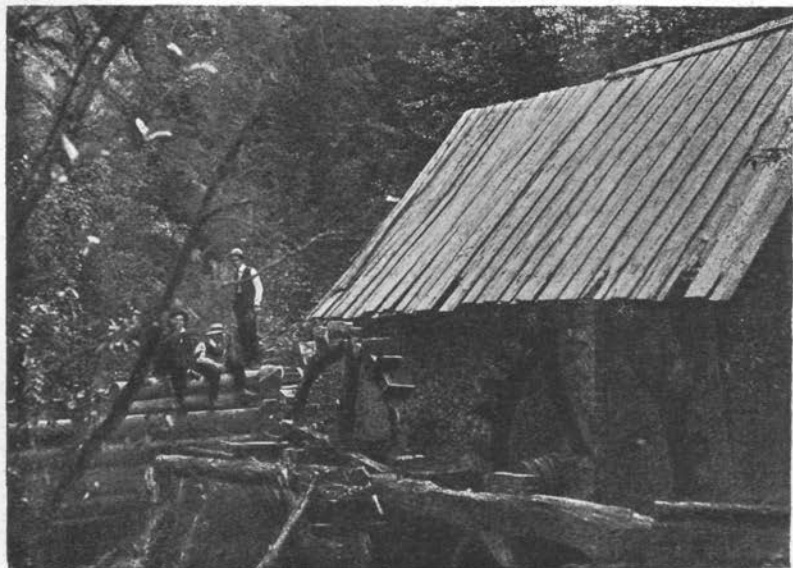
Sedaj zavijemo na desno po močvirni strmini okoli IV. Slapa in pridemo zopet k strugi. Kmalu na to zagledamo zadnji V. Slap, (Pod. 5.), ki pada v dveh curkih v lep tolmun. Velika skala, ki visi nad slapom, nam zabranjuje pot na desni strani potoka; kreniti moramo čez potok na levo stran po veliki strmini, ki je obrasla z gosto travo in resjem; po tej strmini pridemo do hladnega gozda, kjer je konec težavne poti.

»Pekel« pri Borovnici. 5. Slap. (Pod. 5.)

Tu pridemo do lepše poti, ki vodi do mlinčka, stoječega prav na vrhu Pekla (Pod. 6.). V Peklu se nahaja mnogo planinskih cvetlic, zlasti Rododendron in kranjska prvenčica (*Primula Carniolica*). Zadnje je prvi našel v Peklu Matija Švigelj, sedaj profesor na Dunaju. Dalje ob strugi se nahaja še več žag in mlinov, brez kake posebnosti.

Eno pol ure dalje se razdeli potok v dva dela; desni se imenuje Zeleni Vir, ki izvira pod Kožljekom. Ker od gori imenovanega mlinčka ni dalje nobene posebnosti, bi svetovali obiskovalcem Pekla pot od

»Pekel« pri Borovnici: Mlin nad »Peklom«. (Pod. 6.)

mlina mimo bližnje Colnarjeve žage po polurni gozdni poti na Pokojišče, od koder se lahko vrnejo po tričetrtturni hoji v Borovnico.

Žal, da je Pekel našim ljubiteljem narave tako malo znan. Kdor si ga je kdaj ogledal, se čudi lepi okolici, ki se lahko kosa z marsikatero drugih Alpskih dežel.

Okolica Gorice v luči turistik.

Jakob Zupančič.

(Konec).

Izlet na vrh sv. Valentina (535 m) iz Št. Mavra je pač dosti težavnejši kakor onkraj Soče iz Solkana na sv. Goro. Vzrok temu je slaba pot, ki je zlasti proti vrhu precej strma. Iz Gorice se vidita oba vrhova skoro v isti višini in vendar je sv. Valentin za 147 m nižji od sv. Gore, ki je pomaknjena nekoliko nazaj. Nekateri

se pač tudi boje številnih strupenih kač, n. pr. gorskih gadov, modrasov ali ljutic in Redijevih gadov, ki se po leti solnčijo v razdrobljenem skalovju in po bodičastem Kraškem grmovju, pred človekom pa navadno poskrijejo. (Primerjaj: Opis Št. Mavra, spisal A. Kutin 1905, Gorica). Iz Št. Mavra gre skraja precej široka kolovozna pot izza časa, ko so delali novi Soški most pri Solkanu. Kolovoz se dobro vidi iz Gorice ter sega do kamnoloma sredi hriba. Pri prvem (desnem) ovinku se odcepi zaznamovana stezica, ki jo pa marsikdo prezre, ko gre prvič na vrh. Tako pride izletnik navadno do drugega ovinka in do kamnoloma, kjer mu poti zmanjka in mu nasproti zaštrle visoke in ostre skale, vmes pa trnato grmovje. Zdaj je od kamnoloma na desno zaznamovana stezica, ki se kmalu zlije s stezo prvega ovinka.

Zanimiva je gora sv. Valentina v več ozirih, da se res izplača obiskati jo večkrat. Že kamenje, iz katerega je gora sestavljena, se čisto loči od drugih krajev v Brdih. V Brdih prevladuje rjava opoka s peščencem, na Valentinu pa se že od daleč blišči skalnati grušč belega apnenca, proti Solkanu se lomijo in vijejo dolgi poševni skladi ter se jako strmo navzdol drobijo v Soško strugo proti novemu mostu. Druga posebnost te gore je rastlinstvo. Zdi se, kakor pravi Pospichal, da imajo na tem majhnem prostoru svoj sestanek cvetlice visokih planin, suhega Krasa in ravnih južnih dežel. Na vznožju samo žlahtno trsje, vmes pa fige, murve in oljke. Nekoliko višje je grmičevje Primorskega Krasa, n. pr. ruj (*Cotinus Coggygia*), grmičasta šmarna detelja (*Coronilla emeroïdes*), bodičasti modri stoglavež (*Eryngium amethystinum*) itd. Proti vrhu pa so že planinske cvetlice: dišeči jeglič (*Primula Columnae*), planinski volčin (*Daphne alpina*). Vse to pa se dobi na poti, ki jo prehodimo v eni uri.

Tudi za pravega veleturista hrani sv. Valentin, oziroma Sabotin, prijetno iznenadenje. Izprehod po grebenu Sabotina ima čisto planinski značaj. Pot se vije vedno vrh grebena od razvalin sv. Valentina en čas navzgor do najvišje točke Sabotina »Na Poklonu« (609 m), potem polagoma navzdol do prelaza nad Mormórijo, nato mimo podrte cerkvice sv. Primoža (en steber se še iz Gorice vidi) in po gozdu do Vrhovlja. Po celi poti do Mormórije je greben na severno stran kakor odrezan in pada hitro proti Soči, ki se vidi v globočini kakor moder trak. Pot sama pa se giblje zdaj po senožetih, zdaj steče skozi grmovje, zdaj se ogne velikanskih ostrobrušenih skal in nazadnje nas objame gozdni hlad, ki nas spremlja do Vrhovelj. Naj pride človek od katere strani hoče v Gorenja Brda, skoro vedno ga

pot zanese mimo Vrhovelj. Vasica leži na majhnem gričku in njena bela cerkva se vidi z vsakega vrha, bodisi s sv. Gore, z Banjščice, sv. Gendre, Sabotina itd., in še celo iz doline n. pr. pri Plaveh. Ta cerkva je torej jako pripravna točka za orientacijo.

Glede prebivalcev Brd je pač treba še pripomniti, da so skoro vsi takozvani Vipavci in Vipavke, ki po svetu prodajajo sadje, večinomoma v Brdih doma, da so torej pravi Brici in prave Brike. Prebivalci v gorah, bolj proti severu ležečih, naši Gorjani in Gorke pa hodijo po svetu služiti, moški na Nemško, ženske v Egipt.

* * *

Izleti iz Gorice se torej že po srečni legi mesta tako po ravnem kakor po vegastem svetu ločijo v tri skupine. V Gorici so v dotiki, rekel bi, tri narodnosti: čvrsti Slovenci, konservativni Furlani in živahni Italijani. V Gorici se po navadi menjavajo in včasih tudi stepo trije vetrovi. Ostra burja nam prinaša planinski čisti zrak. Od severozahoda pihlja enakomeren veter (nekaki »maestrale«), ki nam pošilja furlanske pozdrave Beneških Slovencev v Reziji in nam napoveduje stanovitno vreme. Od juga pa zabuči večkrat kakor iz dna morja silen veter, ki provzroča viharje, da z gromom pretresa zemljo, včasih pa cele tedne tlači zrak na zemljo in dela človeka zaspanega in lenega...

Iz Gorice je po ravnem odprta široka in nepregledna Furlanska nižina z morjem, na drugo stran lepa Vipavska dolina in proti severu romantična soteska ob Soči. Ako se nam pa zljubi pohiteti na hribe, vabijo nas robovi Kraške planote na eni strani, strmi vrhovi Trnovskega Lesa na drugi in vsa Goriška Brda na tretji strani. Izpremene je v Goriških izletih izletih kakor malokje. V par urah se solnčimo na topli Devinski obali ali pa se kopljemo v Jadranskem Morju, v par urah smo že tudi na hribu sv. Gendre ali na Trnovski planoti. V nekaj urah nas popelje železnica na Bled, da se poleti skopljemo v gorkem jezeru, po zimi pa drsamo po gladkem ledu, in v malo urah se v Bohinju po zimi smučemo po snegu po bregovih ali pa vozimo in drčimo po saneh.

V vsakem letnem času si lahko izberemo izlet po svojem okusu. Samo iti je treba in nič premišljati, kdo pojde z nami, in nič preveč zahtevati na deželi, kar se tiče postrežbe. Človek naj ne izleti iz mesta, da se napije, nabaše in si pokvari želodec, marveč da se izprehodi in razvedri, da si ohrani veselje do življenja. Potem bo

tudi telo lažje zdravo ostalo, ako je duša zdrava in vesela. Za izlete in izprehode v naravo tudi niso vedno srečno izbrane ravno popoldanske ure. Kako vse drugače se uživa izprehod v ranem jutru, kadar mlada zora vstaja. Vstati je treba pač bolj zgodaj, toda gotovo nobenemu ne bo žal, ko se bo vračal z jutranjega solnčnega izprehoda v Gorico.

Tudi ni treba Bog ve kako daleč hoditi. Dovolj je jutranjega izprehoda do Soče ali v Pevmo ali, kadar ni cesta prašna, proti Južnemu Kolodvoru, ali proti Solkanu, ali pa h kapeli na Kostanjevico. Res je nekaj veličastnega v naravi, če stojimo na visoki gori v planinah in opazujemo solnčni vzhod. Kako vse drugačen, prijazen in domač je pogled v naravo, ko se ona vzdrami iz ponočnega miru, ako stojimo na nizkem griču ali na vznožju gore. Nehote postane vsakemu mehko pri srcu, duša mu zatrepeče kakor modernim pesnikom in pesniške žile mu zavro. Vsaj nekoliko pesnika mora biti vsaki turist, ako hoče uživati izprehod, ako hoče čutiti z naravo. Res, nekaj poetičnega je v tem mladem jutru zunaj na prostem! . . .

Odpravil se je bil v jutranjem mraku turist-pesnik s svojim tovarišem prozaiстом iz mesta, da bi opazoval jutranje solnce. Tam v daljavi je zažarelo nebo, zardeli so vrhovi gora, zasijalo je solnce, zalesketale so rosice, zazelenele so lehe, zapihal je jug, zaigralo je listje, zašumelo v gozdu, zasmejale so se livade in zapelo je polje. Pesniku pa je pri tem prizoru zasanjalo oko, zadrhtelo srce, zahrepenela duša in zatrepetale so ustnice, da bi zapele jutranjo pesem. Zaželel si je in zahotelo se mu je — ne vem že kaj. Pristopil pa je k pesniku njegov tovariš, ki bi bil še rad spal, pa ga je bil pesnik prezgodaj zbudil in gnal na prosto. V svoji prozaični nevolji je široko zazehal, zagodrnjal je nad pesnikom nekaj in njegov čmerni pogled se je iz zaspanih očij zaril v hladno jutro, zazeblu ga je, zapalil si je na vse zgodaj pipo, zakadil in zasmradil pesniku ozračje . . . Pesnik turist pa je pred sodnim stolom veličastne prirode sodil filistra in ga obsodil na — ne uživanje!

Kaninska in Mangrtska skupina.

(S 5 slikami na prilogi.) — (Dr. Henrik Tuma).

Kazalo. ¹⁾

1. Log pod Predelom.
  - a) Jérebica (2122 *m*, Seeokopf, Carbonaris).
  - β) Jérebica po severni steni.
    - a) Čez Planjo.
    - b) Čez Hochriegel.
  - c) Vršič (1919 *m*).
  - č) Veliki Vrh (Rombon, 2208 *m*) po severni steni.
  - d) Bavha (1943 *m*).
  - e) Loška Stena.
  - f) Mangrt.
  - g) Jalovec.
2. Bavšica.
  - a) Vrh Krnice (2235 *m*).
  - b) Mórež (2261 *m*).
  - c) Véliki Pelc (2361 *m*).
  - č) Bovški Grintavec (2350 *m*).
3. Bovec.
  - a) Križem po Kaninu.
  - b) Lopa nad Prevalo (2410 *m*).
4. Rezija.
  - a) Kanin.
  - b) Čez Babo (2161 *m*) in Skutnik (1719 *m*).
  - c) Muzci (Cime dei Musi, 1875 *m*).
  - č) Čez sedlo Péračici.
5. Žaga.
  - a) Veliki Babánski Škedenj (2717 *m*).
  - b) Kobariški Stol (1668 *m*).

¹⁾ S pričujočo številico pričenjamo z objavo obširne monografije *dr. Tume* (nad 100 strani), vzrasle iz večletnih študij na podlagi tiskanih virov, osobito pa na licu mesta. Kajti dr. Tuma je vse kraje prehodil često po večkrat sam in je zato zajemal iz najpristnejših virov. Vsled njegovih najdb in odkritij se je naše znanje o teh krajih zelo razširilo in popravljenih je mnogo napak. Z njegovim opisom bo moral resno računati nele turist, ampak znanstvenik. Posebno ceno dajejo monografiji mnogobrojni obrisi in tehnično dovršeni zemljevidi, ki jih je tudi sestavil in zrisal dr. Tuma; naš list jih bo donal, v kolikor nam dopuščajo sredstva.

1. Log pod Predelom.

Najizrazitejšega Alpskega značaja vseh Goriških pokrajin je gorenja Koritniška Dolina s svojim središčem v Logu. Okrog in okrog je obrobljena z visokimi, nepristopnimi vrhovi. Na vzhodu se razteza skoraj v premi črti siva Loška Stena z vrhoviščem Bricelj (2343 *m*) in komolati piramidi (Stutzpiramide) Jalovca (2643 *m*). Na severu jo zagraja lanec Mangrta (2678 *m*) do Predelske Glave. Na zahod zavarja dolino skupina Jérebice (2122 *m*), na jug rajda gor od Črneljske Špice (2328 *m*) pa do Velikega Vrha (2208 *m*). (Gl. *slika 1*). Posebno karakteristični vrhovi so: Jalovec, Mangrt, Jérebica in Veliki Vrh.

Pristop po severni steni iz Loga na Jérebico in iz Možnice na Veliki Vrh, po Loški Steni na Bricelj ter iz Koritniškega Kota po severnozahodni steni na Jalovec in po Loškem Žlebu doli so veleture prve vrste. Pristop na severno steno Jérebice čez Hochriegel, na Mangrt od južne strani po Hudi Stezi — so težke in lepe ture. Poleg teh je cela vrsta lepih in razmerno lahkih tur: na Jérebico iz Možnice, in lahko pristopne so vse špice od Predelske Glave pa do Mangrta.

Ne poznam nobenega Slovenskega kraja, ki bi turistu nudil toliko raznovrstnosti kakor Predelski Log. (*Slika 2*) Dolina je odprta le v Predelu proti Rabeljski Dolini, na jug je tesen skalnati otvor pri Klužah. Tu se obronki Velikega Vrha in Loške Stene skoraj dotikajo in Koritnica si je morala predolbsti globoko korito, najgloblje v Goriških Alpah in menda v Slovenskih sploh. Potok se gubi 33 *m* globoko, da je komaj vidna tenka vodna nit in slabo slišno šumenje.

Malokje prirodni položaj tako označuje delitev območja pri tekmovalju velikih narodov za vlast. Tu so zgradili leta 1470 Benečani malo trdnjavo proti napadam Turkov od severa. Benečanska republika je bila takrat na vrhuncu svoje moči in je s krepko roko zaščitila svoje južne in vzhodne meje proti Turškim navalom. Čez odprto Kranjsko, Štajersko in Dravsko Dolino pa so skušale prodreti njih roparske čete iz Koroškega in od Predela doli. (*Slika 3*: stara trdnjava na Klužah pri Bovcu). Več stoletij je sopot (Klamm) v Klužah označeval mejo med Nemškim in Laškim vplivom, in šele proti koncu 17. stoletja, ko je Laška gospoda prepustila svoja severna posestva, je jel prodirati Nemški vpliv ter je zajel Bovec in Bovško dolinsko kopanjo (Talbecken). Še danes se meja območja ni pomaknila do Kobarida. V narečju se točno da določiti vpliv laščine do Kobarida in nemščine do Bovca.

Gotovo je naselbina v Logu sila stara, ni pa nikakih sledov iz prazgodovine. Krajevna imena so, kakor povsod v Julijskih Alpah, čisto slovenska. Ko se je odprla božja pot na Sv. Višarje 1360. leta, je gotovo tod postajal prehod za božjepotnike iz Goriškega in Furlanskega.

Podanek (Talsohle) Koritniški je precej ozek, iz labore, ki jo pokriva prod in plitvica. Ker znaša višina 650 m nad morjem in dolino obdajajo krog in krog visoki Alpski vrhovi, ki tekom zime, pomladi in jeseni za kratek čas pripuščajo solnčnim žarkom, da pogrejšajo dolino, je podnebje mrzlo. Le za kratko dobo treh mescev vabi zeleni log med sivimi Alpskimi stenami potnika, da se ustavlja v prijaznem kraju. Dobi pa tu dobre postrežbe in turist najde izbornih vodnikov.

Ložani so imeli do novejšje dobe vir življenja v paši. Prostrane police Jérebice in Mangrtskih vrhov so nudile drobnici obile in izborne paše, Ložani so postali tako trdni, nevstrašni vrhárji (pastirji in delavci po vrhovih), da bi jim bili le Trentarji še kos. Odkar pa je politična oblast brez vsakega premisleka prepovedala koze, je prestal ta vir življenja in Ložan mora iskati kruha v tujini, ponajveč v Rabeljskih in Vestfalskih rudnikih. Po visokih gorskih policah pa raste visoka trava in malokdaj zaide v Loške vrhove človeška noga. Eno najlepših planin, Možnico, so morali Ložani opustiti, ker so police prestrme za govedo, drobnice pa ni več dovolj.

Precejšen vir dohodkov so imeli zadnja desetletja Ložani od razpečavanja očnic (Edelweiss); še leta 1908 je prodal en sam prekupec na Tirolsko in Solnograško za 5734 K teh najlepših planik (Alpenblume). Prodajal jih je boljše vrste 1000 po 8 K, slabše po 4 K. Ako računimo ceno splazi, je prodal tekom enega samega leta malone milijon očnic. Zato pa gine od leta do leta bolj ljubka planinska cvetlica. Pred 25 leti sem se kot samotni turist po robovih zahodnih Julijskih Alp komaj ogibal gosto zatrosenim cveticam, sedaj pa mi je lepa bela zvezdica skoraj redka prikazen.

In tako gine tudi krepki rod Loških kozarjev. Rudokopi, ki se vrnejo domov, so izžeti in izdelani; mladine pa več ne vabi planina saj ve, da mora v svet po delu, brž ko pride šestnajsto leto! Le malo gospodarjev ostaja doma; oni, ki so v mladih letih kozarili, so tiste žilave postave, ki jih občuduješ, kadar z njimi hodiš in plezaš po robovih. Tak je vodnik Slovenskega Planinskega Društva Ivan Črnuta, po domače Voznik; z njim sem predelal leta 1909

vrhove Loškega gorovja. V prijazni krčmi županovi sem se nastanil in porabil vsak ugodni dan, da sem preplezal vrh za vrhom, če se je zdel tudi še tako nepristopen.

In vendar sem bil samotni turist v tem kraju! Slovenske turiste vleče nase Triglavsko gorovje in le malo se jih izgubi preko Kranjske Gore. Češki turisti so se prvi jeli zanimati za gorenjo Koritniško Dolino; z znano požrtvovalnostjo so nabrali denarja doma na Češkem, da so postavili Koritniško Kočo tik pod južnimi stenami Mangrta. Služila naj bi za izhodišče za težke ture v Mangrtsko in Jalovsko skupino, za počivalo ob prehodu iz Savske, Rabeljske in Koritniške doline v Trento in proti Triglavski skupini. Ne poznam koče v Julijskih Alpah, ki bi imela tako idilično lego kakor ta koča, in vendar, koliko naših, po seji izmučenih in otopelih inteligentov si jo poišče? Tekom leta 1910 je sprejela za celo letoviško dobo okoli 70 gostov. Zato pa je bila tem polnejša šumna Nemška Mangrtska Koča!

a) Jérebica (Seekopf, Carbonaris, 2122 *m*). (Slika 4.)

Navadni pristop na Jérebico je z Možniške Planine. Iz Loga vede pot sprva po državni cesti v dobrih 20 minutah do steze čez Melj; krene se na desno malo pred mostom čez Koritnico. Po eni uri hoda se pride zlahka iz Spodnjega Loga do staj v Možnici in odtod skozi gozd v Lužah do Možniške Planine (877 *m*); vsega iz Loga poldrugo uro hodà. Planinski stan je sedaj zapuščen, ðobi se za prenočišče le listja. V bližini je izborna studenčna voda in obilo kuriva. Vendar je vsakomur svetovati, da turo na Jérebico napravi naravnost iz Loga. Od planine pelje na desno precej strma skalnata pot čez Prehóde. V tričetrt ure je ta strmal pod teboj in stopiš na položnejšo travnato Planjo. Na levo imaš pred seboj Veliki Snežni Vrh (1958 *m*), ki se zniža čez Mesnovko (1841 *m*) do Vovnika. Ti dve imeni ti pravita, da so tod pred davnim rastli mecesni in se pasli voli. Na desno pred seboj imaš Gorenji Vogel (1847 *m*), ki se niža doli v travnati rebri čez Kobilni Nos do Krierž (= Kraj Riž, na kraju drč). Med Velikim Snežnim Vrhom in Gorenjim Voglom je usločena kakor povirek (locenj) travnata šija, čez katero po sredi vede steza na Koroško stran skozi Mirnik v Rabeljsko Dolino. Pot zavije tik pod Gorenjim Voglom in se drži pečnatega robu, ki se vleče gori do zahodne Jérebice. Po precej strmih skalnatih stopnjah gre okoli Solčne Police (1925 *m*) in Gorenjega Krivega Roba (2005 *m*). Na levo pod teboj je pašnik za Planjo, ki ga objemajo ravno navedeni vrhovi; od Krivega Roba zavije proti severozahodu Fonova

Skala do 1805 *m.* Šija med Jérebico in Gorenjim Krivim Robom se imenuje Solnica (tukaj nasipavajo namreč drobnici soli). Na levo doli se polaga precej pódse Pavletov Plaz, ki konča v Žlebéh nad Jezerskim Potokom.¹⁾

Po slemenu naštetih vrhov teče meja Koroško-Goriška. Pobočje na levo je last Rabeljske občine. Dokler je bila dovoljena kozja pašnja, in ker so Rabeljci bili večinoma rudokopi in obrtniki, so izkoriščali Loški kozarji vse pobočje Jérebice od Bóhinice pa do Jérebice na Rabeljsko stran za svoje črede. To je moralo trajati stoletja; zaradi tega so tudi vsa prava imena slovenska. Nemška imena se pričenjajo šele s severnimi obronki Jérebice, ki jih sečejo globoke grape Gamswurzgraben in Grüngraben (V Plazu). Nemško ime Schlichtl je dano po zarezi v grebenu, ki se imenuje Ledena Jama (1770 *m.*, Schlucht). Ker stoji Bóhinica na levo od te, Veliki Snežni Vrh pa na desno, je nemško imenovanje Kleine in Grosse Schlichtl dovolj upravičeno, dasi sta obe imeni od slovenske Jame.

Od Solnice gori raste gosta trava do vrha podolgastega slemenca Jérebice od 2065 do 2122 *m.* Na desno od Solnice pod slemenom Jérebice se raztezajo gole lašte. Opažam, da ločijo Ložani prav točno izraza lašte in police. Lašte so skalnate, gole, več ali manj položne (dočim so plati pečnate, več ali manj strme), police pa so travnate, položne. Navadno se trdi, da je lašta nemško Leiste, mislim pa, da je to prav samovoljno tolmačenje, ker se nahaja to ime ravno v krajih, ki niso imeli prav nobene dotike z Nemci (tako planina Lašca, t. j. Laštica, pod Krnom nad izvirom Tolminke; Leštanovec ali Laštanovec vrh tik Predelske Glave itd.) Furlani imenujejo lašte — lastre, lastroni, kar bi pomenilo skrile, lastrum pa je iz barbarske latinščine srednjega veka. Lašta bi bilo torej prej iz furlanščine, če ni obratno in ni že barbarska latinščina sprejela slovenskega izraza. Dialektične studije italijanščine bi dale odgovor. Ložani in Bavškarji govore: lašte, Rezijani pa: laštre.

Na vrh sva dospela z Voznikom ob 8:25. Posebno me je zanimal pogled na pogorje Mangrtsko, ki je široko razpoloženo pred Jérebico na severu. Določil sem z Voznikom vrh za vrhom, in sicer slede po vrsti: Predelova Glava (1618 *m.*), Laštanovec (1655 *m.*), Razór (1647 *m.*), Mali in Veliki Hlebec (1816 *m.*), Visoka Špiča (1867 *m.*), Skutnik (1878 *m.*), dva Grintavca (1944 *m.* in 1923 *m.*), Vršič (1919 *m.*),

¹⁾ Imenovanje na zemljevidu najnovejše izdaje Lechnerjeve in vojaško-geografskega zavoda je vse zmedeno in napačno. Iz Solnčne Police so naredili Inesenvrh, dočim imenujejo pravi Veliki Snežni Vrh Grosse Schlichtl. Kleine Schlichtl (1938 *m.*) je prav Bóhinica (Bavhinca).

sedlo Nad Stožjem (1723 *m*), Mala in Velika Ruša (1922 *m*; Gamsspitz, ki je na Lechnerjevem zemljevidu, je iznajdenka prof. Gstirnerja). Pod Malo Rušo na Koroškem se nahaja Gamsova Polica. (Slika 5.) Od tega je Gstirner prinesel ime na vrh in na drugo stran za Gamsstalscharte t. j. Čez Beli Potok. Točka 1971 *m* je Špica nad Belim Potokom. Sledi Skala (2122 *m*), dočim je točka 2020 *m* na Kranjskem Bucherspitze. Tu je prof. Gstirner zopet samovoljno krstil višji vrh Grosse Bucherspitze, nižji vrh pa Kleine Bucherspitze. Sploh je prof. Gstirner, ki je sedaj vojaškogeografskemu zavodu Avstrijskemu merodajna kapaciteta, precej samovoljno sestavljal nomenklaturu. Sledi Velika Špica (2169 *m*) in Male Špice od 2144 *m* do 2152 *m*.

Ob 11:25 sva odrinila čez Solnico naravnost doli po ruševju in slečju v Pavletov Plaz. Celo pobočje Jérebice proti Jezerskemu Potoku je močno zaraslo, odkar je prejenjala kozja pašnja od Loške strani, in še bolj, odkar je Saški kralj najel in zastražil lov po celi Rabeljski občini. Vidne poti od Jérebice doli proti Rablju ni nobene. Šele ko se stopi v gozd pri točki 1441 *m*, je najti nekoliko steze, ki končno izide v Gamswurmgraben. Dospela sva v dolino ob 1:40 ter krenila od jezera poševno gori naravnost proti Predelski trdnjavi. Ob 2:20 sva se ustavila v krčmi Bugarinovi na Predelu. (Dalje prih.)

Obzor.

Celjski odsek Savinjske podr. S. P. D. opozarja na planinski sejm, ki ga priredi v vseh prostorih »Narodnega Doma« v Celju v nedeljo, dne 7. maja 1911. Vsi, ki hočejo pri tej prireditvi sodelovati, naj se blagovoljijo javiti »Odboru Celjskega odseka Sav. podr. S. P. D. v Celju«.

Fotografska razstava. — »Klub slov. amater-fotografov« v Ljubljani priredi to leto svojo prvo razstavo. Otvori se meseca maja v umetniškem paviljonu gosp. R. Jakopiča skupno z običajno »Spomladansko umetniško razstavo«, kjer bode poseben prostor določeno za klubovo razstavo. Vsi člani, ki se hočejo razstave udeležiti, se prosijo, da to nemudoma javijo; potem se jim bodo pravočasno doposlala potrebna pojasnila.

Pravico do udeležbe na razstavi imajo le člani društva, zato se zajedno opozarjajo vsi amaterji, ki še niso prijavljeni društvu in se žele razstave udeležiti kakor tudi biti deležni vseh udobnosti, združenih s to razstavo, naj nemudoma prijavijo svoj pristop k društvu.

Ker je to pri nas prva skupna umetniška amater-fotografska razstava, je želeli, da bi se je naši amaterji v kolikor mogoče polnem številu udeležili.

Prijave naj se pošiljajo na društveni naslov »Klub slov. amater-fotografov« v Ljubljani.¹⁾

¹⁾ Kot ustanovni član je k klubu pristopil s prispevkom 100 K gospod Anton Kanc, trgovec s fotografirnimi potrebščinami.

Društveni vestnik.

Umrli član. — Dne 23. svečana 1911 je umrl v Črnem Vrhu nad Idrijo g. Dominik Rudolf, župan, c. kr. poštar in posestnik istotam. Pokojnik, vseskozi član Idrijske podružnice S. P. D. in že prej osrednjega društva, je kot vnet planinec marsikaj dobrega storil v prilog planinski stvari, zlasti Idrijski podružnici, ki ji je bil zaupnik. Vrlemu možu blag spomin!

Darila. Za Aljažev Dom: Odkupnina za prepir, 3 K. — Koroški podružnici: č. g. Vinko Poljanec, župnik v Škocjanu, za važno započeto akcijo, 2 K.

(Izvestje S. P. D.) Občni zbor Ilirsko-Bistriške podružnice se je vršil dne 19. jan. t. l., Podravske podružnice dne 19. februarja t. l. — Poročili priobčimo v posebni (6.) številki, ki bo tvorila izve stje S. P. D.: prinesla bo imenik vseh društvenikov ter vsa poročila o občnih zborih.

Novi člani. — Osrednjega društva: gg. Žerjav Ivan, Počkaj Janez, Lovšin France, Sušnik France, Zalokar Anton, Perčič Miha, Šušteršič Fran, bogoslovci v Ljubljani, dr. Dvorský Viktor, soukromý docent v Pragi; Škarja Ivan, deželni tajnik, Porš Adolf, knjigovodja banke »Slavije«, Fajdiga Ivan, trgovski sotrudnik, vsi v Ljubljani.

Goriške podružnice: gg. Černigoj Ant. ml., mizar, Ivančič Josip, trgovec, Jeras Bazilij, stud. geom., Knaflič Vladimir, absol. iur., Miklavc Ivan, trgovski sotrudnik, Žnidaršič Ivan, stavbenik, vsi v Gorici.

Idrijske podružnice: gg. Baebler Baltazar, c. kr. profesor v Idriji, Rupnik Ivan, gostilničar na Črnem Vrhu.

Ilirsko-Bistriške podružnice: gg. Čuček Josip, zasebnik v Gorici, Ličan Aleksander, trgovec, dr. Pantz vit. Anton, c. kr. sodnik, v Il. Bistrici.

Koroške podružnice: gg. Milonig Ivan, hotelir, Reichmann Ivan, avskultant, oba v Celovcu, Schaller Jožef, župan, Trebinje.

Kranjske podružnice: g. Šinkar Martin, posestnik na Javorniku pod sv. Joštom.

Kranjskogorske podružnice: gdč. Jalen Ivanka v Ratečah; ga. Zorc Mici, hotelirka, ga. Klander Marija, c. kr. notarja soproga, obe v Kranjski Gori; Humer Lovro, hotelir na Jesenicah.

Podravske podružnice: g. Toplak Fran, c. kr. davčni upravitelj v pokoju v Ptuju.

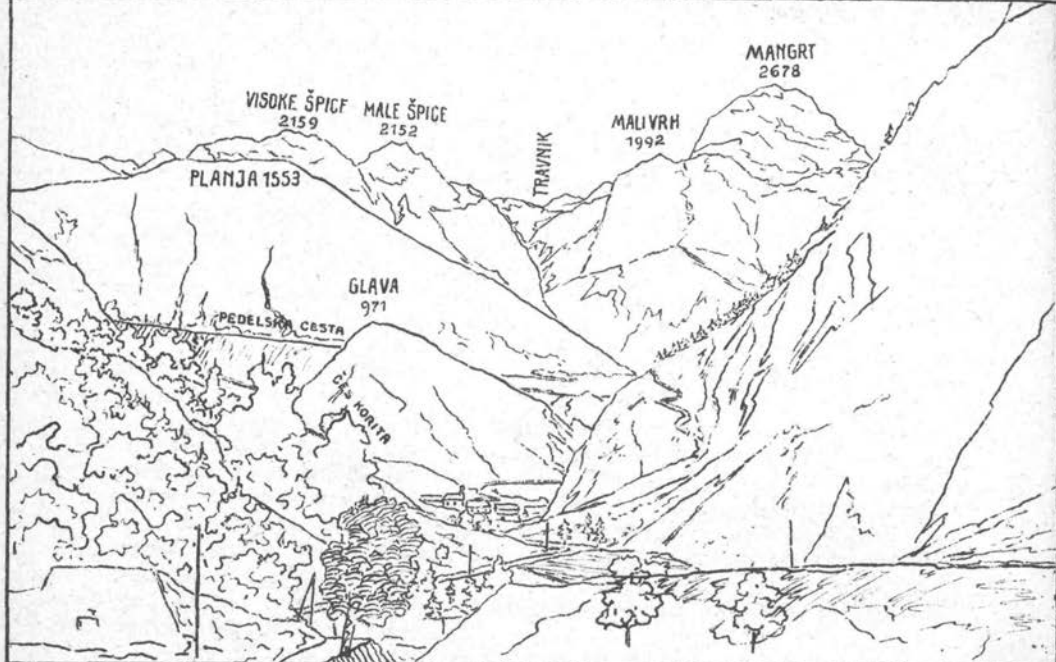
Savinjske podružnice: gg. Kramer Ivan, nadučitelj na Vranskem, Mikuš Josip, posestnik, dr. Tiller Fr., c. kr. sodnik, oba v Gornjem Gradu.

Selške podružnice: gg. Tavčar Fran, Tavčar Tomaž, bogoslovca v Ljubljani.

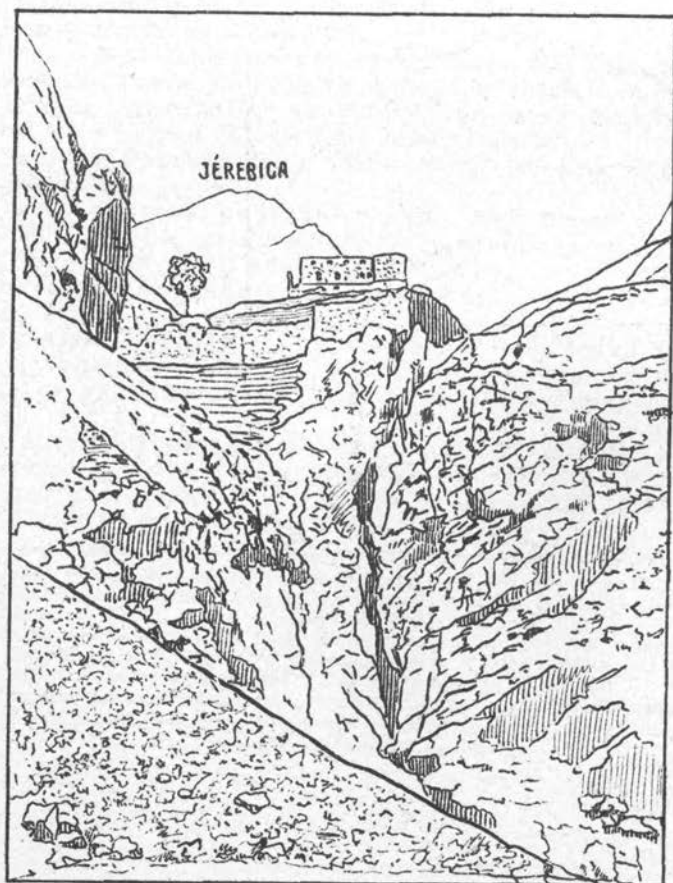
Šaleške podružnice: g. Mravljak Henrik, dež. sod. avsk. v Ljubljani.

Tržaške podružnice: gg. Marinšek Fran, učitelj, Lavrenčič Matej, želez. uradnik, dr. Senekovič Ivan, c. kr. polic. concept. uradnik, Ulčakar Josip, ravnatelj Trž. hranil. in posoj., vsi v Trstu.

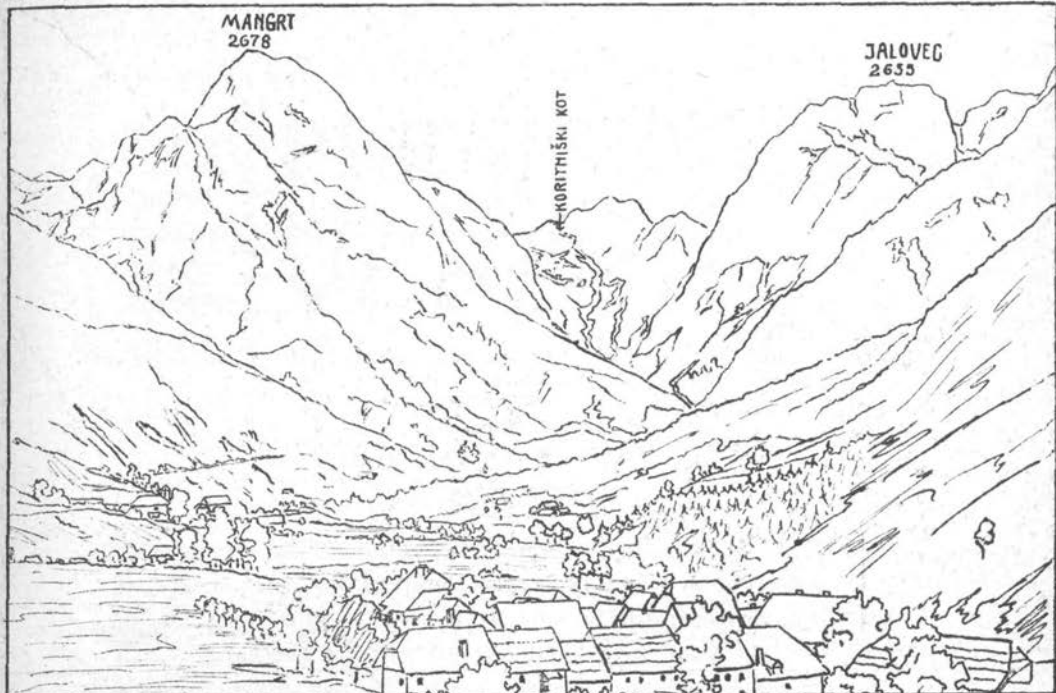
Vsebina: Janko Mlakar: Jungfrau in še marsikaj. (Str. 53.) — Anton Lebez: „Pekel“ pri Borovnici. (S 6 slikami, str. 58.) — Jakob Zupančič: Okolica Gorice v luči turistik. (Str. 62.) — Dr. H. Tuma: Kaninska in Mangrtska skupina. (Str. 66.) — Obzor: Celjski odsek Savinjske podružnice S. P. D., Fotografšša razstava. (Str. 71.) — Društveni vestnik: Umrli član, Darila, Občni zbor Ilirsko-Bistriške in Podravske podružnice, Novi člani. (Str. 72.) Naše slike: 6 v tekstu („Pekel“), 5 na prilogi (Mangrtska skupina).

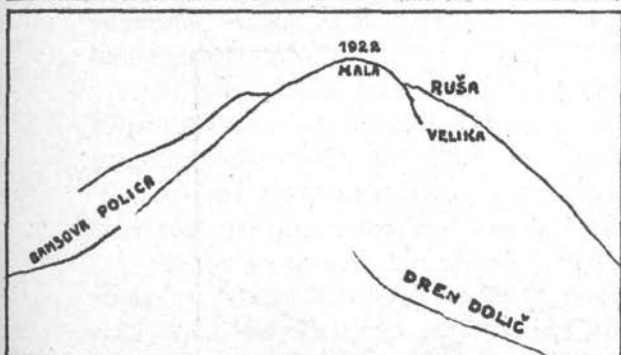
Slika 1. (Str. 67)

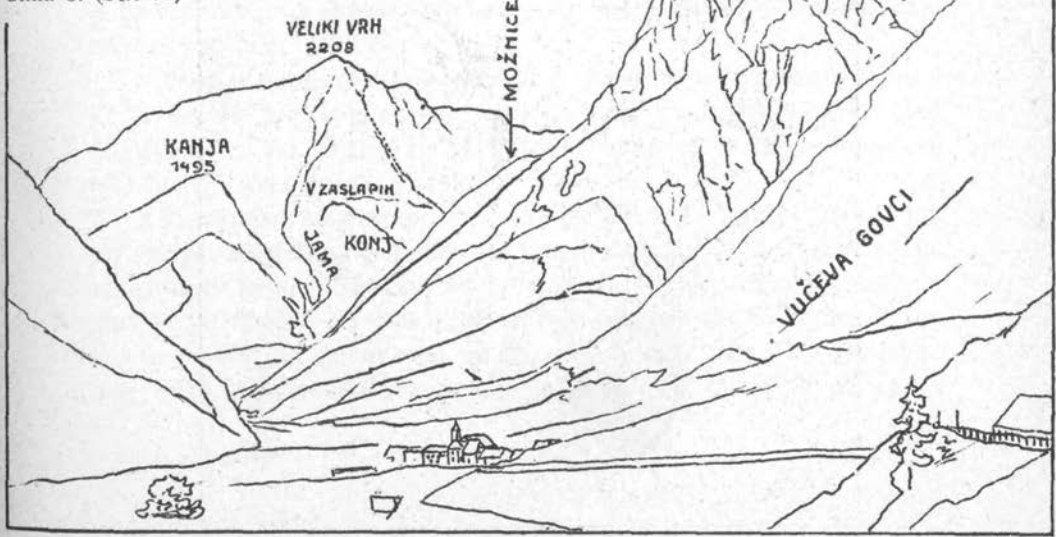
Slika 3. (Str. 67)

Slika 2. (Str. 67)

Slika 5. (Str. 71)

Slika 4. (Str. 69)